

OBEČNÁ ONKOLOGIE

Prof. MUDr. Josef Zámečník, Ph.D.
*Ústav patologie a molekulární medicíny
2. FL UK a FN Motol*

PREDIKTIVNÍ PATOLOGIE

PERSONALIZOVANÁ MEDICÍNA

KONCEPT PERSONALIZOVANÉ MEDICÍNY

personalizovaná terapie

prediktivní diagnostika

cílení léčby nádorů

---

prognostický marker x **prediktivní marker**

MECHANISMY ÚČINKU CÍLENÉ LÉČBY

Cílená léčba / biologická léčba

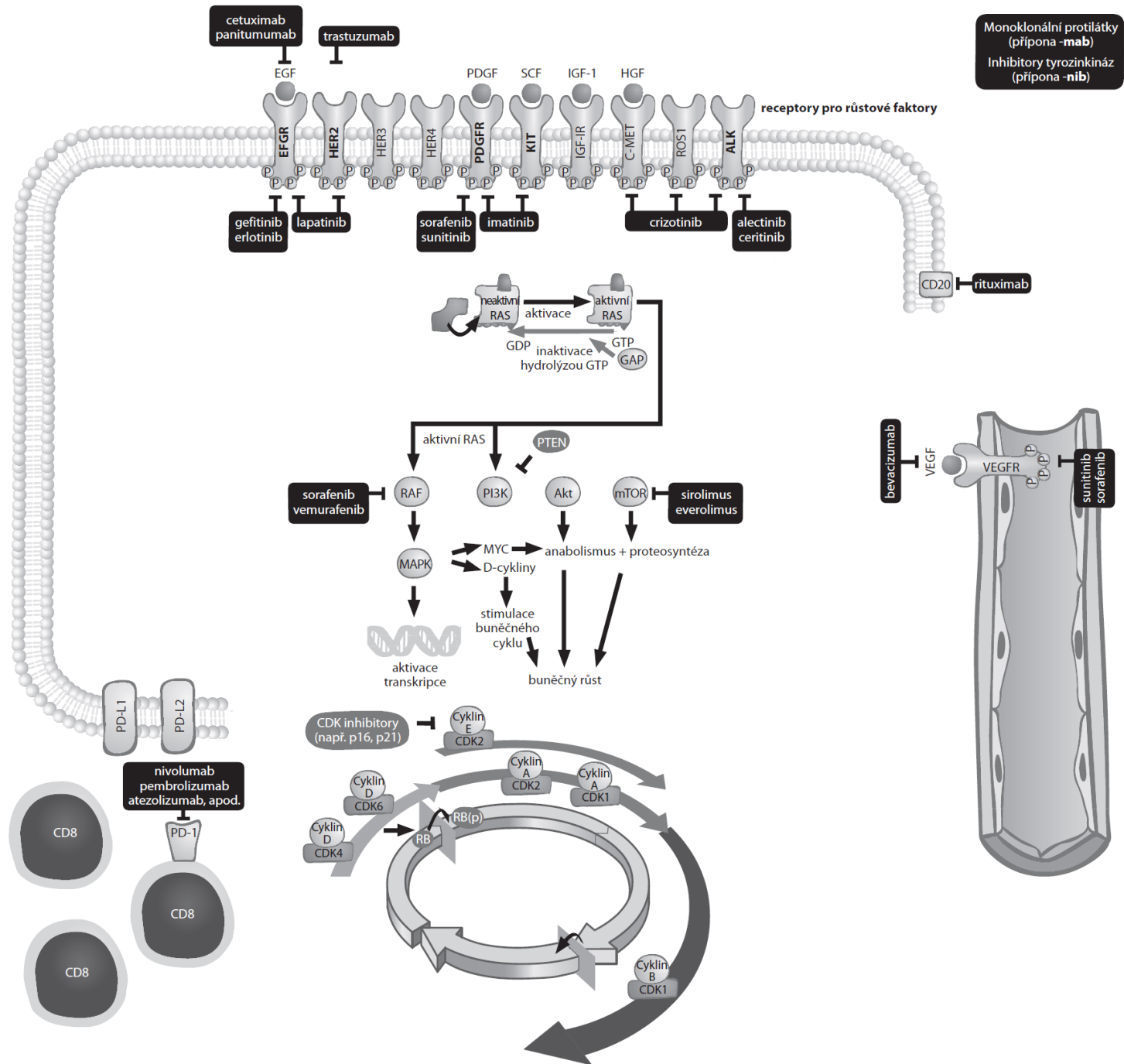
- **řídící mutace** („driver mutation“)
    - somatická genetická změna
      - = mutace, přestavba či amplifikace
      - aktivace signální dráhy

  - „drugable mutations“
-

- Ab - **označení buněk** pro imunitní systém
- **odblokování kontrolních bodů** imunitní reakce (tzv. checkpointy)
- **oslabení růstu** nádoru bloádou signální dráhy
- blokování **angiogeneze**
- zabránění **metastazování** nádoru

PRINCIPY BIOLOGICKÉ LÉČBY

Zdroj obrázku: Zámečník J et al. PATOLOGIE. LD Prager Publishing 2019

Farmakologické přístupy

1. Monoklonální protilátky

blokování signální funkce povrchových molekul

- signální dráhy
- protinádorová odpověď imunitního systému

-mab

chimérické -ximab,

humanizované -zumab

humánní -mumab

anti-CD20 – rituximab, anti-HER2 - trastuzumab

Farmakologické přístupy

2. **Konjugáty mAb + cytotoxický jed**

trastuzumab-emtansin (T-DM1)

3. **Inhibitory tyrozinkináz (-inib)**

gefitinib, afatinib, osimertinib, lapatinib, imatinib...

4. **Imunoterapie checkpoint inhibitory**

„odbrzdění“ buněčné protinádorové odpovědi

nivolumab, pembrolizumab, atezolizumab

Cílená biologická léčba

**méně nežádoucích účinků,
než „necílená“ chemoterapie**

X

**nelze očekávat zcela
kurativní výsledky**

REZISTENCE !

METODIKA

PREDIKTIVNÍHO TESTOVÁNÍ

- **Imunohistochemie** – HER2, PD-L1
- **In situ hybridizace**
  - přestavby *ALK* a *ROS1* u ca plic
  - kvantitativní změny - amplifikace *HER2*
- **PCR** - mutace DNA
  - *RAS* – kolorektální ca
  - *BRAF* – melanom
  - *EGFR* – ca plic...
- **NGS** – prediktivní panely („balíčky“)

INDIKACE - reflexně x onkolog x **MDT** KOC

KARCINOM PRSU

Expese hormonálních receptorů

ER + PR

TER: blokátory hormonální dráhy

HER-2/neu

nejen ca prsu - ca slinných žláz, žaludku, pankreatu, endometria, ovaria ...

příčina - amplifikace genu c-erbB-2 - FISH

---

anti-HER2 terapie – *trastuzumab, lapatinib, pertuzumab, trastuzumab-emtansin*

KOLOREKTÁLNÍ KARCINOM

Léčba metastatického CRca - **anti-EGFR terapie**

cetuximab, panitumumab

x anti-EGFR léčba nekoreluje s expresí EGFR

nutná zachovaná funkčnost signální dráhy

→ **detekce mutací KRAS a NRAS**

KOLOREKTÁLNÍ KARCINOM

Detekce **mikrosatelitní nestability (MSI)**

akumulace mutací v genech, které obsahují velké množství repetitivních sekvencí - např. **BRAF**

→ velký počet mutací v různých genech - neoantigeny
imunoterapie tzv. checkpoint inhibitory

mismatch repair geny (*MLH1, MSH2, MSH6, PMS2*)

- germinální mutace – *Lynchův syndrom*
- častěji metylace původně funkčního genu u nefamiliárních nádorů

KARCINOM PLIC

nemalobuněčné karcinomy plic (NSCLC)

aktivační mutace *EGFR* 10–15 %

erlotinib, gefitinib, afatinib

fúzní gen *EML4/ALK* 5 %

inverze části chromozómu

crizotinib

+ ALK inhibitory NG (ceritinib, alectinib, brigatinib, lorlatinib)

přestavby genu *ROS1*

+ BRAF, RET nebo HER2

Imunoterapie pomocí **checkpoint inhibitorů**

MELANOM

Mutace BRAF V600E 40 %

BRAF inhibitory (inhibitory MAPK dráhy)

vemurafenib, dabrafenib

Imunoterapie pomocí **checkpoint inhibitorů**

KARCINOM ŽALUDKU

HER-2/neu

příčina - amplifikace genu c-erbB-2 - FISH

anti-HER2 terapie

– *trastuzumab, lapatinib, pertuzumab, trastuzumab-emtansin*

GIST

- mutace genu **KIT** (85 % všech GIST) = produkt c-kit
- gen **PDGFRA** (10 %)

TKI – imatinib mesylát (IM), sunitinib či regorafenib

mutace KIT:

- v exonu 11 - nejvíce senzitivní k IM
  - exon 9 – vzácnější, 2x koncentrace, dobře reagují na sorafenib
  - exon 13, 14 + **PDGFRA** v exonu 18 - primární rezistence k IM
-

IMUNOTERAPIE nádorů

Principy:

- stimulace protinádorové imunity

- vakcinace s využitím dendritických buněk,
- „demaskující“ účinek protinádorových mAb

- odblokování deaktivovaného imunitního systému

- využití **checkpoint inhibitorů**
    - CTLA-4
    - PD-1 – **prediktivní testování PD-L1**
-